

vajo z belim turbanom. Komaj ti pogledajo afrikanskega Juda, ki se jim prilizuje, sladká in ponuja na službo. Tudi afrikanski Judje se oblačijo po jutrovske kroju, samo da nimajo turbana, ampak usnjeno kapico, in mesto rumenih mohamedanskih pantofljev natikajo črne. Zarujaveli Marokanci se oblačijo z večine v rudečo obleko in se pokrivajo z zelenim turbanom. Ti Afrikanci se ne smejo naseliti na Gibraltarju, ali vkljub temu vendar premnogi skoro vedno tu stanujejo; kedar jim preteče dovoljeni obrok, vrnejo se v Afriko, čez kaj dni dojdejo zopet preko morja, in dobé novo dovoljenje.

Skozi vodna vrata smo prišli najpreje na obširen, z večine z vojašnicami obrobjen trg, in potem v kraljevo ulico, ki je najlepša, kar jih je. Človek meni, da je prišel na nov svet. Noben dom nima balkona, vsak brez izjeme zelene jalouzije ali zaslonke, stene pa so ali rumene ali črne. Velike so cigarnice, odlične so gostilnice in kavane, nagizdane so prodajalnice, in za čudo bogate so knjig in drugega temu sličnega knjigarne. Ali vse je tako rekoč stisnjeno na malem prostoru. Tu in tam smo videli in ogledali prodajalnice mavriških trgovcev, ki so molčé sedeli po mehkih jastukih, kadili, pa malo po malem srkali črno kavo. Na nizkih mizah so prodajali razne rožne esence, volnene in svilene pasice, sage, kožice in drugo tako robo. Prahu je dosti po ulicah, ker niso potlakane; nekatere so zeló strme, prav za prav niso drugo nego v skalo vsekane stopnjice. Kedor ima karto, more povsodi iti, razen v otlino k baterijam, za tam je potreba še posebnega dovoljenja, ki ga daje deželni predsednik. Skozi južna vrata smo prišli na prekrasni mestni perivoj, ki je zasajen z raznimi izbranimi tujimi rastlinami. Od tu imaš lep razgled po zatoku, na španjske gore in na obalo afrikansko. Tu stoji bronasti kip vojvoda Wellingtona. Sem in tje med nasadi za okopi zijajo cele vrste baterij. Strahovito je utrjena tudi do sto čevljev visoka „Punta de Europa“. Vsaka kolikaj znatna višina je nastavljena s topovi.

Na srednji vrh, na katerem plapola zastava angleška, more se dospeti po več potih in stezah. Od tu se lahko razgleda vsa na tri vrhove razcepljena gora. Obsega ti $1\frac{1}{2}$ milje, in najviši vrh meri 1439 čevljev. Razgled je skoro grozen, človek meni, da plava v zraku nad morjem. Groza ga sprehaja, kedar gleda, strme stene po vzhodnem rebu. Po teh strminah prebivajo opice, drugod v Evropi jih ne dobiš. Živé ob mladikah pritličje palme, ki tu jako bujno raste. To so tiste vrste opice, ki jih pri nas z medvedi okrog vodijo, da plešejo in druge burke uganjajo. Malokedaj jih človek dobi na spregled; jaz sem jih videl samo enkrat, veselo so žvrgolele med grmovjem, ali se spenjale po robatih skalah. Ubijati se ne smejo, niti loviti, kdor bi jo ubil ali vjel, obsodijo ga na hudo globo.

Kdor hoče ogledati v živo skalo vsekane kazemate, mora imeti posebno dovoljenje od deželnega predsednika. Te kazemate so dolgi hodniki; po njih stojé topovi, ki zijajo skozi izsekana oknica. Kedar streljajo, kmalu se vse otlino zadimijo, tako da kanonirji ne mo-

rejo zmagovati, in še vselej se je prigodila nesreča, večja ali manja, kedar so imeli vaje.

V gibraltarski gori je tudi še več drugih otlin in jam. Najbolj na glasu je Šent-Mihelska jama. Do konca jej še niso prišli. Marsikater predrzen častnik in vojak je uže konec vzel, ker se je preveč upal. V obče so dijo, da je vsa gora izotljena, kakor postavim satje.

Posadka gibraltarska ima 3000 — 4000 mož, in mesto do 16.000 duš. Čudovit red kraljuje povsodi, da-si so stanovniki različnih narodnosti in ver. Berača tu ni dobiti. Vsak stan in vsaka narodnost uživa svoje posebne pravice. Ali ob vsem tem Gibraltar ni drugo nego tolovajski brlog, kajti od tu se uganja pod varstvom Angleške najhuja premitna ali tinotapska kupčija s Španjsko.

Mesto so ustanovili Mavri, ki so pod vodstvom Tarikovim te gore se polastili. Strategiški položaj gore so spoznali uže Rimci, zato so jo naselili in nazvali Julia Calpa. Razni mogočnjaki so se pipali za to ped zemlje, vzlasti Španjci, a naposled so jih Angleži spodrinili, in to z izdajstvom 1704. leta pod vodstvom princa Hessen-Darmstadta. Zastonj je Španjska štirikrat navalila na trdnjavo, da jo preotme, ni se jej sponeslo vkljub temu, da jo je Francoska podpirala. Glasovit je bil zadnji poskus 1779. l., ki je trajal vse do 1782. l. Pravijo, da 40.000 mož, 40 vojnih brodov, 10 plavajočih baterij s 142 topovi, pa drugih 200 velikih topov s kopnega je nastavljenih proti trdnjavi, ki ni imela več kot 7000 mož za branbo. Dne 13. septembra 1782. l. ste zedinjeni sili bili do tal poraženi. Španjska vkljub temu še ni popustila svojega namena, nadaljevala je obleganje, ali Angleži so ovrli vselej vse njene poskuse. — Mir Utrehtski 1783. l. zagotovil je Angležem posest Gibraltarja, in da bi ga tem huje utrdili, potrosijo za-nj vsako leto do 40.000 gold. Danes ga brani do 600 kanon, ki jih z morja niti ne opaziš. Veščaki zatrjujejo, da je ni trdnjave na svetu, ki bi se mogla gibraltarski primerjati.

51.

O značaju Angleževem.

Pripluli smo v Falmouth. V tej lukki angleški odpočiva trgovina, preden se razlije po velikih trgovinskih žilah, ki so napeljane v vse dele sveta. Falmouth ima uglednih znanstvenih društev. Med Falmouthom in rtom Lizard menil je Tacit, da so ostanki Iberov, ki so se v davnem času bili naselili tam gori. Ali to so bili potomci starodavnih prebivalcev, ki so se znali dolgo upirati navalom tujcev. Njihov jezik živi dandanes samo še v raznih imenih. Reclue nam sporoča, da je 1778. l. umrla v Mousehale-u poslednja žena, ki je še govorila ta jezik. Neki pobožni filologi so jej postavili nadgrobni kamen.

Vtisek, ki ga napravi náte bodi-si katerokoli angleško mesto ali selo, ostane trajen. Niso to gorostasne palače in umetniške zgradbe, katerim se čudiš, nego so raznedelavnice in tovarne. Po žilah angleškega naroda teče jako pomešana kri. On izhaja od pradedov, kateri

so se med seboj davili in klali več časa, ali iz te borbe izšel je za čudo čil, zdrav in jak. Nariva se vsem ljudem, širi se, kakor da hoče s svojim prometom celi svet podušiti; poplaval ga je uže, kakor vemo. Angleži so dober izgled narodom, tu vidimo, kaj more izvesti marljiv narod, mirna in preračunjena vztrajnost. Kakor angleški narod čuva svoje starine in običaje, tako je tudi ohranil vrline svojih pradedov. V njegovih žilah nahajaš morinsko in atrebatko naklonjenost k poljedelstvu in obrtu, dansko in normansko odvažnost na morju, germansko viteštvo in jutsko ljubezen za širjenje domovine. Nikedar ni truden v delavnici, nikedar oplašen po zaprekah, katere bi mogle stati na potu njegovim osnovam, nikedar zdvojen in vedno miren v očigled viharju in besnemu morju, vedno dober domoljub, vedno gotov na najsmelejša dela. Vsak Anglež nam predstavlja sam svoj narod, in kedar more, pomaga mu. Leden je kot račun, ali zna se tudi kedaj pa kedaj razvneti, kedar razvnetje more biti koristno. Ljubi ti ljudstvo, pa je tudi krvoločen, ter izvrši mirno, leдено najokrutnejša dela, kedar samo meni, da je hasnovito njegovi domovini. Angleška nima nasebine, katere ni zalila s krvjo. Okrutnost je časih bila sistematična, preračunjena. Na zahodni obali afrikanski je angleški konsul dal meni nič tebi nič umoriti deset nedolžnih črncev za enega umorjenega Angleža, a vendar se ni vedelo za zločinca. Anglež, velí Reclue, išče borbe ne za slavohlepje, ampak za korist, katero mu zmaga more nakloniti. Samo v tem slučaju on postane okruten.

(Konec prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* Koliko nas uže stane strah pred pretečo vojsko? Eden dunajskih časnikov izračunal je približno v sredo minulega tedna, za koliko je padla vrednost v zadnjih 14 dneh, samo veljave avstrijske, ogerske in pa skupne državne rente z obresti v zlatu, srebru in banknotih, ne gledé na železniške in vsa druga posojila. In zračunal je, da ta zguba iznaša do onega dne nad 123 milijonov goldinarjev. — Ako bi se to računalo danes, povejšala bi se ta zguba iz novega za 25 do 30 milijonov. — Kaj pa bi še le bilo, ko bi se vojska res pričela in kolika bi bila izguba pri vseh družih vrednostnih papirjih, ako se prav nič ne oziramo na vse druge evropske države.

Naši dopisi.

Dobrova 25. jan. (Društvene zadeve.) Tukajšnje „slovensko-katoliško bralno društvo“ imelo je preteklo nedeljo dne 23. t. m. svoj letni občni zbor. Poglavitna naloga temu zboru bila je, da se je v smislu društvenih pravil izvolil nov odbor za dobo enega leta. Voljeni bili so v odbor soglasno sledeči gospodje: dr. Jos. Poklukar, državni in deželni poslanec, Jernej Babnik, župnik, Josip Laznik, kaplan, Matija Rant, nadučitelj, vsi iz Dobrove;

dalje: Anton Rotar in Ivan Remic, posestnika v Šmartnem ter Jernej Pleško, posestnik v Kozarjah. Ti izvolili so potem izmed sebe: predsednikom g. Josipa Laznika, podpredsednikom g. dr. Josipa Poklukarja, tajnikom pa Mat. Ranta.

Po dokončani obojestranski volitvi govoril in razlagal je vrli g. dr. Poklukar navzočim o sedanjem splošnem socijalno-političnem položaju evropskem; ves resnično zanimiv govor trajal je skoraj celo uro. Vsi smo vrlemu gospodu prav hvaležni za njegova prav jedrnata pojasnila.

Naše društvo ima sedaj tri častne ude in pa 57 rednih udov; gotovo lepo število! Vsi ti udje morejo se združeno močjo, edinostjo in vzajemnostjo počasi si ustvariti prav krepko in čvrsto društveno telo, v kar Bog pomozi in sreča junaška!

Več in pozitivneje o naših društvenih zadevah upno v kratkem poročam. Za sedaj izrekam le preiskreno željo, da bi se naše „slovensko katoliško bralno društvo“ prav čvrsto razvijalo, cvetelo in obilnega sadu na vse strani rodilo, zato pa je treba vzajemnega, neutrudljivega delovanja.

M. Rant.

Iz Ljubljane. — Po končanem deželnem zboru kranjskem prizadeva si Deschmann v svojem „Wochenblattu“, o katerem je sam priznal, „da ga nihče ne bere“, v nebesa kovati sebe in svojo stranko, nasproti pa narodno stranko, kolikor se dá, v senco staviti in vrh tega, kjerkoli moč, g. deželnemu predsedniku podtikaiti kaj bodčega. — Posebno mora Deschmanna to veseliti, da se predlog novega občinskega reda, o katerem se je v odseku komaj pričela na drobna razprava, ni sprejel, temveč v novo posvetovanje izročil deželnemu odboru. — Ako bi se Deschmann le malo nazaj in malo dalj okrog sebe ozrl, videl bi pač, da se tako važne postave, kakor ta, povsod temeljito pretresavajo in to tudi v takih slučajih, ako vlada predloži načrte, o katerih so se komisijske največjih učenjakov in strokovnjakov posvetovale leta in leta. — Če se hoče tedaj nepristransko soditi, priznal bo vsak, iz kako zdravih nazorov je izvirjal in s koliko strokovnjaško zavednostjo je bil izdelan predložni načrt gosp. deželnega predsednika. Zato bi pa Deschmannovo glasilo tudi ne smelo tako lakonično prezirati v zbornici z glasno pohvalo sprejete gorke zahvale, katero je g. deželnemu predsedniku v imenu zbora izrekel deželni glavar.

Vse to javkanje „Wochenblattovo“ kaže, kako njegove pokrovitelje bôde, da je bilo delovanje našega deželnega zbora, akoravno so oni gospodje v veliki manjšini, jako uspešno in mirno, skoraj brez vsega prepira med slovensko večino in tako zvano „kranjsko-nemško“ manjšino. — In ravno to pozdravljamo v popolnem soglasju z gospodom deželnim glavarjem kot najlepši uspeh letošnjega zborovanja.

— O vspehu vizitacije ministerskega svetovalca dr. Wolfa iz naučnega ministerstva poroča se nam iz poslaniških krogov, da se je naučni minister izrekel, da je uspeh podučevanja nemščine na slovenskih paralelkah